

SYNGJAREN

FOLKEMUSIKK FRÅ MØRE OG ROMSDAL

SYNGJAREN

FOLKEMUSIKK FRÅ MØRE OG ROMSDAL

- 01 Halling 2:25
- 02 Syngjaren 4:22
- 03 Nordmørsspringar 2:19
- 04 Tre stutte springarar frå Romsdal 3:25
- 05 Springjazz frå Stordal 1:53
- 06 Den trollstemte, springdans etter Ole B. Rypdal 2:05
- 07 Polsdans etter Johan Smiseth 1:27
- 08 Synnjavinden etter Sivert Aasebø 2:24
- 09 Springdans etter Peter L. Rypdal 2:09
- 10 Tre hallingar frå Romsdal 3:32
- 11 Pålsdans etter Sivert Aasebø 2:14
- 12 Halling nr. 47 1:45
- 13 Polsdans etter Harald Haltvik 2:16
- 14 Halling etter Olav P. Hjelvik 1:45
- 15 Gammelsagiin etter Leif Halse 2:34
- 16 Spinn, spinn kjære datteren min,
polsdans etter Marit Lyster Hindhammer 2:24
- 17 Springdans etter Gustav Korsnes frå Tafjord 1:59
- 18 Kneppen, ein springar av Jens Synnes 3:19

SYNGJAREN

FOLKEMUSIKK FRÅ MØRE OG ROMSDAL

Gamle tonar frå ein streng og tonar frå røysta syng ut i ei ny tid. Dei krinsar seg mellom fjordar og fjell, i gamle og unge sjeler som vert freista til å danse. Inn i øyra som lyttar, inn i fingrane som grip etter strengen. Lat slåttane syngje inn i deg og ut i kroppen – nyt!

Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal ynskjer å takke alle dei som brukar samlingane våre. Alle som dansar, spelar og syng, er med på å halde liv i tradisjonane våre. Folkemusikkarkivet ynskjer å leggje til rette for vidare bruk av materiale frå Møre og Romsdal.

På denne CD-en er det bygdedansmusikken som får sleppe fram. I Møre og Romsdal har vi eit stort repertoar av springarar, polsdansar og hallingslåttar. Mykje av slåttematerialet er i bruk i spelemannslaga og dansarlagar i dag, men ein heil del er også nesten gløymt. I Olav Sætas bok *Slåtter for vanlig fele*, bind 5, finn du fleire av slåttane på notar. Dette kan du sjå i omtala av slåttane, der vi viser til denne boka med nemninga *Feleverket*.

På denne CD-en får nokre av desse nesten gløymde slåttane kome fram i lyset – lat deg freiste til ein dans!

Til å formidle slåttetradisjonen har vi fått med oss åtte av dei fremste folkemusikarane frå Møre og Romsdal. Dei representerer lokale tradisjonar frå store delar av fylket frå nord til sør.

Vert det ikkje spelt springar, vert det heller ikkje dansa springar. Vert det ikkje dansa springar, så vert det ikkje spelt.

Helsing

Anna Liv Skjelten Gjendem

Dagleg leiar ved Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal

LITT OM SLÅTTANE

01. HALLING

Unni Boksasp og Gro Kjelleberg Solli har denne slåttan etter eit opptak med John Røen (1936–1999) frå Stangvik, Nordmøre. John Røen spelte både fele, hardingfele og song, og oppnådde å verte A-klassemann. Folkemusikken fanst rundt han heime, med ei mor som tralla og ein bestefar som plystra. I mange år var Røen drivkraft og leiar for Nordmøre Spelemannslag. Feleverket H23.

02. SYNGJAREN

Jorun Marie Kvernberg spelar to variantar av denne slåttan, som ein meiner går attende til storspelemannen Gamle-Hjortdalen (Lars Petter Hjortdal, 1803–1884) frå Sykkylven. Ein julidag i 1843 møtte han Ole Bull i Ålesund. Bull vart så imponert at han straks inviterte spelemannen med seg på turné til Amerika. Men Hjortdalen treivst best heime og takka fint nei. Den første og litt lyriske slåttevarianten er etter Per Flaaen (1934–) og Arne Fedt (1922–2000) i tradisjon etter Fedt sin far, Ole Johan Fet (1885–1976). Hans Muldal (1891–1977) frå Tafjord er kjelda til den andre og noko meir livlige to-veks-varianten. Feleverket S4

03. NORDMØRSSPRINGAR

Øystein Sandbukt spelar ein nordmørsspringar etter opptak med Erik Almhjell (1881–1963) frå Sunndal, Nordmøre. «Med flittig øving fekk han dei tjukke fingrane sine til å finne dei rette grepa på strengene, og bogehanden gjekk lett og ledig. Han spela reint og roleg og malmfullt. Erik hadde stor vyrnd for musikken og ville helst ikkje forandre slåttane, men spela dei mest mogleg i si opprinnelege form. Såleis kunne han øve på ei enkelt strofe kveld etter kveld heilt til han meistra alle vanskar. Samstundes prøvde han å halde greie på slåttane – kvar dei var komne ifrå og kven som hadde spela dei», fortel Erling Torske (Leif Halse: Spelemenn på Nordmøre, 47). Det finst fleire variantar av denne slåttan, mellom anna ein tralleversjon etter Johan Smiseth (1909–1993).

04. TRE STUTTE SPRINGARAR FRÅ ROMSDAL

Britt Elise Skram spelar tre korte springarar frå Vestnes, Romsdal. Bjarne Rekdal (1900–1990) fortel på romsdalsspringar-filmen som vart laga i 1974 at det ofte vart dansa fleire korte springarar etter kvarandre: «No var det slik at på dansefestar vart det jamt dansa springar. Desse springarane var nokså korte – men då var òg skikken at det vart dansa tre springarar etter kvarandre. Når ein då var begynt å danse, gjekk ein ikkje frå golvet før ein hadde dansa tre springarar.»

Ho spelar desse tre slåttane:

1. Springdans etter Olav P. Hjelvik (1920–)/Peter L. Rypdal (1909–1988). Feleverket S107b
2. Springdans lært av Olav P. Hjelvik (1920–).
3. Polsdans etter Ola Bårdsnes, Tomrefjord (1890–1926).

05. SPRINGJAZZ FRÅ STORDAL

Ingunn Linge Valdal og Knut Ivar Bøe (duoen *Ferdafolk*) spelar springdans nr. 64 frå Jøsvold-samlinga frå Stordal, Sunnmøre. Den rikhaldige samlinga gjort av Peter Jøsvold (1865–1953) frå Stordal inneheld kring 900 slåttar der 400–500 av dei er frå Sunnmøre. *Ferdafolk* undrar seg stadig på når jazzfolket skal oppdage kor besett slåttemusikken svingar...

06. DEN TROLLSTEMTE, SPRINGDANS ETTER OLE B. RYPDAL

Britt Elise Skram har denne slåtten etter Peter L. Rypdal (1909–1988) Tresfjord, Romsdal. Peter L. Rypdal var nabo, men ikkje i nær slekt med Ole B. Rypdal (1864–1945) eller Tu-Ole som han vart kalla. Slåtten er spelt på trollstilt fele (a-e-a-ciss). Feleverket S141.

07. POLSDANS ETTER JOHAN SMISETH

Unni Boksasp trallar eller *trallata* ein polsdans etter Johan Smiseth (1909–1993) frå Virumdalen i Sunndal, Nordmøre. Johan Smiseth vaks opp med slåttespel i heimen og tralla mykje når han arbeidde. Han kunne å danse, men tralla lite til dans.

08. SYN NJAVINDEN ETTER SIVERT AASEBØ

Jorun Marie Kvernberg har slått en etter opptak med Sivert Aasebø (1890–1966) frå Folkestad i Volda, Sunnmøre. Han hadde eit karakteristisk hoppande spel, og han varierte stadig. I denne innspelinga prøver Jorun Marie å få med variasjonsrikdommen i spelet hans, ved sjølv å spele dei ulike temaa på stadig ulike måtar. Slått en bryt også ofte med den tredelte springartakta, noko som gjer den spanande og utfordrande å danse til. Feleverket S66

09. SPRINGDANS ETTER PETER L. RYPDAL

Jorun Marie Kvernberg spelar ein springar etter morfaren Peter L. Rypdal (1909–1988) frå Tresfjord, Romsdal. Han lærte å spele av sin morfar, Jakob L. Kjersem (1862–1944), som var spelemann og regimentsmusikar, og ei viktig kjelde for folkemusikkinnsamlar Arne Bjørndal. Peter L. Rypdal trakterte klarinett og cello i tillegg til fela, og var både tradisjonsberar og slåttekomponist, -særleg kjend for sine bruremarsjar. Han ivra også for den klassiske musikken. Han spelte i strykekvartett og var med på opprettinga av eit symfoniorkester for Vestnes og Tresfjord i perioden 1949–1964. Også Romsdal Spelemannslag, eitt av dei eldste i landet, var han med på å stifte i 1936. Feleverket H5b.

10. TRE HALLINGAR FRÅ ROMSDAL

Hallingane i Romsdal er ofte stutte, kanskje eit teikn på at dei er rett gamle. Britt Elise Skram og Jorun Marie Kvernberg har sett i hop tre av dei, kor Britt Elise byrjar, Jorun Marie fylgjer på, og dei møtest i samspel i den tredje.

1. Halling frå Romsdal etter Jakob L. Kjersem (1862–1944).
2. Halling etter Peter L. Rypdal (1909–1988). Feleverket H11a
3. Halling etter Peter L. Rypdal (1909–1988), spelt på trollstilt fele (a-e-a-ciss). Feleverket H24

11. PÅLSDANS ETTER SIVERT AASEBØ

Jorun Marie Kvernberg spelar nok ein springar etter Sivert Aasebø (1890–1966) frå Volda. Sivert Aasebø seier at spelemannen Nils Røv (1898–1979) brukte denne mykje, og at han spela med fela i keiva. Nemninga *pålsdans* er i følge Aasebø det same som springar. Slått en er ein variant av t.d. Gamalpottbutullen/Storpottbutullen og i slekt med *hurvane* som vi kan finne i Sør-Trøndelag og Nord-Østerdal, og på svensk side. Feleverket S6h

12. HALLING NR. 47

Ingunn Linge Valdal spelar halling nr. 47 frå Jøsvold-samlinga i Stordal, Sunnmøre. Her veit vi ikkje kjelda nøyaktig, men Peter Jøsvold (1865–1953) noterte ned slåttar etter lokale spelemenn som Knut Støle (1845–1937), Johannes Holt (1834–1916), Ole Vidhammer (1844–1904) og Peder Holt. Særleg Støle (d.1937) har Ferdafolk mange slåttar etter, ofte i form frå Jens Synnes. *Støle-Knut* var i 1860-åra på nabogarden til Knut Ivar Bøe i Vaksvika og lærte slåttespel. Han vart ofte halden som den fremste spelemannen i Stordal.

13. POLSDANS ETTER HARALD HALTVIK

Gro Kjelleberg Solli syng ein polsdans etter opptak med Harald Haltvik (1889–1984). *Storsvarten* og *Tore drykkjin mann* er etter Magnhild Havdal Almhjell (1894–1985).

*Storsvarten va ein fullbra mann, fasta'n'n sat e sorgen.
Smaka det gjord'n nå alder det grann, brødmola'n'n låg e korgjen.
Dotre det ba'n nå fire å fem, mora bo ått nå alla dem.
Mora va ei dame, dotrinn utav same.*

*Tore, han va ein drykkjin mann, slo'n ein skrall i bordet.
Kjerringa opp frå rokkja sprang, spor ette' kva'n Tore gjorde.
Galinn ba e vårre, vær' vil e bli. Slik ba e vårre beile mi tid.
Slik vil e bli te' endes, slik vil e bli te' endes.*

14. HALLING ETTER OLAV P. HJELVIK

Britt Elise Skram spelar halling etter Olav P. Hjelvik (1920–) frå Hjelvika/Vestnes, Romsdal. Olav P. Hjelvik er spelemann, komponist, og var musikalsk leiar for Spelemannslaget Dâm og Drag i mange år. Han har fått Kongens fortjenestemedalje i gull for sitt arbeid med folke-musikken. Feleverket H21C.

15. GAMMELSAGJIN ETTER LEIF HALSE

Torgeir Leivdal og Øystein Sandbukt spelar Gammelsagjin etter opptak med Leif Halse (1896–1984) frå Todalen, Nordmøre. Leif Halse har slåttan etter spelemannen Nils Andersson

Sagjen som kom flyttande frå Avdem i Lesja, til plassen Sagja i Todalen før 1800-talet. Særleg spela han denne polsdansen godt, og den fekk difor namnet etter han: Gammelsagjin. Nils Andersson Sagjen var oldefar til Hallvard Ørsal på morssida. Feleverket S122a.

16. SPINN, SPINN KJÆRE DATTEREN MIN, POLSDANS ETTER MARIT LYSTER HINDHAMMER

Gro Kjelleberg Solli, Unni Boksasp, Torgeir Leivdal og Øystein Sandbukt som utgjer gruppa *Brann i blått* spelar *Spinn, spinn kjære datteren min* etter Marit Lyster Hindhammer (1864–1945) frå Rød, Romsdal. Marit var god til å tralle og hadde godt slåtteminne.

*Spinn, spinn kjære datteren min,
i morgo så kjem 'n friaren din.*

*Og jenta ho spann, så tåran dem rann,
men ingen friar kom fram.*

Nr. 4 – Ein Spelemann, ein toneskatt. Rolf Hindhammer.

17. SPRINGDANS ETTER GUSTAV KORSNES FRÅ TAFJORD.

Ingunn Linge Valdal og Knut Ivar Bøe spelar ein springdans etter Gustav Korsnes frå Tafjord, Sunnmøre. Tafjord har hatt mykje samband med Skjåk og Lom, og Hans Strøm (1726–1797) skildrar eit rikt musikkliv i boka *Søndmørs beskrivelse* frå kring 1760. Denne springdansen finst forøvrig i fleire variantar rundt om i landet.

18. KNEPPEN, EIN SPRINGAR AV JENS SYNNES

Ingunn Linge Valdal og Knut Ivar Bøe spelar springaren Kneppen av Jens Synnes (1910–1987) frå Ørskog, Sunnmøre. Jens Synnes var ein virtuos spelemann og meistra slåttemusikken til fulle. Han var òg ein sjølvskriven førstefiolinist i orkestersamanheng. Dette musikalske overskotet har alltid inspirert *Ferdafolk*, noko som kanskje skin igjennom her? Jens Synnes leia både spelemannslag, kor og orkester, men særleg dei mange elegante og ofte vanskelege komposisjonane står att som ein bauta etter han. I 2010 vart det i samband med 100 årsdagen for hans fødsel gjeve ut eit hefte med slåtтар komponert av Jens Synnes.

BRITT ELISE SKRAM

Fødd i 1979, frå Tomrefjord i Romsdal. Ho jobbar som frilans folkemusikar og som folkemusikklærar i kulturskulen med fele som hovudinstrument. Britt Elise lærte å spele fele av Olav P. Hjelvik (1920–), og tok kandidatstudiet i folkemusikk ved Norges Musikkhøgskole i åra 1999–2003 med lærarar som til dømes Sven Nyhus og Per Sæmund Bjørkum. Ho har halde fram arbeidet etter Hjelvik som musikalsk leiari i *Spelemannslaget Dâm og Drag*. Ho er mykje nytta som dansespelemann, og er aktiv både som solist og i gruppene *Werner Barth*, *Vangsgutane*, *Øresus* og *Kystfolket*.

JORUN MARIE KVERNBERG

Fødd i 1979, frå Fræna i Romsdal, busett i Volda. Ho jobbar som frilans folkemusikar på fulltid, med fele og hardingfele som hovudinstrument, og dessutan song og zitter. Dei første slåttane lærte ho av mor si, Liv Rypdal Kvernberg (1947–), og sidan tok ho folkemusikkutdanning ved Norges Musikkhøgskole i perioden 1999–2003. Jorun Marie varierer mellom nyare folkemusikk i grupper som *Tindra*, *Majorstuen*, *Unni Boksas Ensemble*, duo med *Gabriel Fliflet* m.m. og det heilt tradisjonelle i duo med *Øyvind Sandum* eller som solist. Jorun Marie var dagleg leiari for Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal i perioden 2009–2011/12.

ØYSTEIN SANDBUKT

Fødd i 1969, frå Ålvundeid på Nordmøre. Han spelar solo akustisk gitar, noko som ikkje er så utbreidd i skandinavisk folkemusikk. Øystein har mastergrad i tradisjonskunst frå Høgskulen i Telemark, der han jobbar med improvisasjon over slåttar etter Erik Almhjell frå Sunndal. Øystein er tilsett i Møremusikarordninga, og er der medlem av gruppa *Fjord og Fjell*. Han spelar og i gruppene *Brann i blått*, *Sturla Eiide band*, *Laila Yrøum band*, i duo med *Peter Hedlund* eller som solist.

GRO KJELLEBERG SOLLI

Fødd i 1973, frå Angvik på Nordmøre, busett i Os i Østerdalen. For tida jobbar ho som songlærar ved Os kulturskule og som frilans folkemusikar. Ho har spesialisert seg i folkesong frå Nordmøre, og driv aktivt som kurshaldar og utøvar m.a i gruppa *Brann i blått*. Gro er utdanna folkemusikar/musikkpedagog ved Høgskulen i Telemark og Norges Musikkhøgskole.

INGUNN LINGE VALDAL

Fødd i 1973, frå Valldal på Sunnmøre. Ingunn har vore frilansmusikar sidan 2000 og har turnert både i inn- og utland saman med Knut Ivar Bøe i duoen *Ferdafolk*. I dag er ho musikalsk leiar for *Valldal spelemannslag*, og jobbar m.a. som felelærer ved Norddal kulturskule. Ho har utdanning innan folkemusikk frå Høgskulen i Telemark og spelar fele, hardingfele og syng.

TORGEIR LEIVDAL

Fødd i 1970, frå Gjemnes på Nordmøre, busett i Surnadal. Byrja å spele fele i musikkskulen og spelte klassisk samtidig som folkemusikkinteresse vart dyrka gjennom mange besøk hjå lokale spelemenn, kappleiksopplevingar og sommarkurs. I dei seinare åra har han vore oppteken av spelet til Trygve Ørsal, Leif Halse og John Røen. Torgeir spelar i gruppa *Brann i Blått*, og driv elles som tradisjonshandverkar.

UNNI BOKSASP

Fødd i 1972, frå Tingvoll på Nordmøre, busett i Tinn i Telemark. Unni er folkesongar og er utdanna ved Kungliga Musikhögskolan i Stockholm og ved Høgskolen i Telemark, avdeling Rauland. I tillegg har ho gått i lære hjå fleire av dei viktigaste tradisjonsberarane i Noreg og Sverige. Ho er fulltids musikar, og arbeider både som solist, pedagog, kurshaldar òg er med i gruppa *Brann i blått* og *Unni Boksasp Ensemble*.

KNUT IVAR BØE

Fødd i 1967, frå Vaksvik på Sunnmøre. Knut Ivar er mykje nytta som trekkspelar, studiomusikar og kurshaldar. Han er i dag trekkspellærar i Vestnes Kulturskule, men er/ har også vore tilknytt Møremusikarane og Rikskonsertane. Saman med Ingunn Linge Valdal utgjer han tradisjonsmusikkduoen *Ferdafolk*.

FOLKEMUSIKKARKIVET FOR MØRE OG ROMSDAL

Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal (FAMR) samlar og arkiverer lyd- og video-opptak av nolevande og tidlegare utøvarar av folkemusikk og folkedans, skaffar noteoppskrifter, biletmateriale, munnleg og skriftleg tradisjon og faglitteratur om folkemusikken i Møre og Romsdal.

Arkivet er eit viktig sørvisorgan. Studentar, aktive folkemusikarar og andre interesserte kan få tilsendt lyd-, video- og notekopiar for studieføremål, eller få rettleiing og hjelp til oppgåver. Leiinga ved arkivet set i gang tiltak for å fremje interessa for folkemusikk gjennom foredrag, musikkinnslag, seminar, publikasjonar m.m.

Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal er ei stifting sett saman av fem partar: Møre og Romsdal fylkeskommune, Høgskulen i Volda, Møreforsking Volda, Møre og Romsdal Folkemusikklag og Noregs Ungdomslag i Møre og Romsdal. Oppgåvene er:

- å samle og bevare folkemusikk og folkedans i alle uttrykksformer
- å gjere folkemusikken og folkedansen tilgjengeleg for alle interesserte
- å fremje bruken av folkemusikk og folkedans
- å samle og gjere tilgjengeleg kunnskapen om folkemusikk- og folkedansmiljøa, tradisjonane og tradisjonsberarane
- å skape ny kunnskap om folkemusikk og folkedans, særleg musikken og dansen i Møre og Romsdal

CD-prosjektet *Syngjaren* har vore leia av dagleg leiar Anna Liv Skjeltén Gjendem for Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal.

Innspelt hos Ocean Sound Recordings på Giske
Lydteknikar: Henning Vatne Svoren
Miksing og mastring: Henning Vatne Svoren
Produsent: Britt Pernille Frøholm
Grafisk design: Rune Mortensen
Foto: Marius Beck Dahle
Foto, Trollstigen: Shutterstock
Produksjon: Folkemusikkarkivet for Møre og Romsdal
Praktisk tilrettelegging: Anna Liv Skjelten Gjendem
Ansvarleg utgjevar: Heilo
Engelsk oversetting: Laura Ellestad

PRODUKSJONEN ER STØTTA AV

- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Kulturrådet
- Sparebanken Møre
- Margit og Morten Pærlus' minnefond
- Romsdal Ungdomssamlag

TAKK TIL

Alle kjelder

Alle som har vore med på å fylle arkivet med materiale.

Alle stiftarane og dei tilsette ved Folkemusikkarkivet gjennom tidene:

Jostein Fet, Berit Hatlestad, Frode Birkeland, Erling Flem og Jorun Marie Kvernberg.

Mangeårig styreleiar Jon Tvinneim.

Musikarane

SYNGJAREN

FOLK MUSIC FROM MØRE OG ROMSDAL

An old melody from a string and tones from the voice sing in a new era. They circle between fjords and mountains, into old and young souls who are drawn to dance. Into ears that listen, into fingers that grip strings. Let the tunes sing into you, and into your body – enjoy!

The Folk Music Archive for Møre og Romsdal would like to thank everyone who makes use of our collections. Everyone who dances, plays, and sings helps to keep our traditions alive. The Folk Music Archive also wishes to encourage further use of tune material from Møre og Romsdal County.

On this CD, *bygdedans* music is in focus. In Møre og Romsdal we have a large repertoire of *springar*, *polsdans*, and *balling* tunes. A lot of this tune material is being used in fiddle and dance groups today, but a great deal of it has also nearly been forgotten. Transcriptions of several of the tunes on this CD can be found in Olav Sæta's book, *Slåtter for vanlig fele*, bind 5 (Slåtter for the normal fiddle, vol. 5). References to the transcriptions can be found under the descriptions of the tunes, where we refer to Sæta's book with the term "Feleverket".

On this CD, some of these almost-forgotten tunes are brought out into the light – we hope you will be tempted to dance!

We have brought together eight of the most prominent folk musicians from Møre og Romsdal to pass on this tune tradition. They represent local traditions from many parts of the county, spanning from north to south.

If *springar* tunes aren't played, the *springar* won't be danced either. If *springar* isn't danced, it won't be played.

Anna Liv Skjelten Gjendem,
Head of the Folk Music Archive for Møre og Romsdal

ABOUT THE TUNES

01. HALLING

Unni Boksasp and Gro Kjelleberg Solli learned this tune from a recording of John Røen (1936–1999) from Stangvik in Nordmøre. John Røen played both fiddle and Hardanger fiddle and was also a singer, and he managed to become an A-class fiddler. At home, he was surrounded by folk music, with a mother who sang and a grandfather who whistled. Røen was a motivator and leader of *Nordmøre Spelemannslag* (Nordmøre Fiddlers' Association) for many years. Feleverket H23.

02. SYNGJAREN

Jorun Marie Kvernberg plays two variants of this tune, which is believed to date back to the great fiddler Gamle-Hjortdalen (Lars Petter Hjortdal, 1803–1884) from Sykkylven. One day in July 1843 he met Ole Bull in Ålesund. Bull was so impressed that he immediately invited the fiddler to join him on tour in America. But Hjortdalen was happiest at home and politely declined. The first, somewhat lyrical tune variant is after the playing of Per Flaaen (1934–) and Arne Fedt (1922–2000), in tradition after Fedt's father, Ole Johan Fet (1885–1976). Hans Muldal (1891–1977) from Tafjord is the source for the other, somewhat more lively two-part variant. Feleverket S4

03. NORDMØRSSPRINGAR

Øystein Sandbukt plays a *nordmørsspringar* after a recording of Erik Almhjell (1881–1963) from Sunndal, Nordmøre. “With frequent practice he got his thick fingers to find the right grips on the strings, and his bow hand was light and free. He played cleanly and calmly and resonantly. Erik had great respect for the music and preferred not to alter the tunes, but played them in their original forms as much as possible. He could practice a single phrase evening after evening until he mastered all of its difficulties. He also tried to keep track of the tunes – where they had come from and who had played them”, says Erling Torske (Leif Halse: *Spelemenn på Nordmøre*, 47). There are several variants of this tune, including a vocal version after Johan Smiseth (1909–1993).

04. TRE STUTTE SPRINGARAR FRÅ ROMSDAL

Britt Elise Skram plays three short *springar* tunes from Vestnes in Romsdal. On the *romsdalspringar* film that was made in 1974, Bjarne Rekdal (1900–1990) explains that it was common to dance several short *springar* dances in a row: “*Springar* was danced regularly at dance parties. These *springar* dances were quite short – but then the custom was that three springars were danced in a row. When you started dancing, you didn’t leave the floor until you had danced three springars.”

Britt Elise plays the following three tunes:

1. Springdans etter Olav P. Hjelvik (1920–)/Peter L. Rypdal (1909–1988). Feleverket S107b
2. Springdans lært av Olav P. Hjelvik (1920–).
3. Polsdans etter Ola Bårdsnes, Tomrefjord (1890–1926).

05. SPRINGJAZZ FRÅ STORDAL

Ingunn Linge Valdal and Knut Ivar Bøe (the duo *Ferdafolk*) play *springdans* no. 64 from the Jøsvold collection from Stordal, Sunnmøre. The large collection made by Peter Jøsvold (1865–1953) from Stordal contains around 900 tunes, among which between 400 and 500 of them are from Sunnmøre. *Ferdafolk* often wonders when the “jazzers” will discover how infernally groovy Norwegian folk music is...

06. DEN TROLLSTEMTE, SPRINGDANS ETTER OLE B. RYPDAL

Britt Elise Skram learned this tune after the playing of Peter L. Rypdal (1909–1988) from Tresfjord, Romsdal. Peter L. Rypdal was a neighbour, but was not closely related to Ole B. Rypdal (1864–1945) or “Tu-Ole”, as he was called. The tune is played in *trollstilt* fiddle tuning (a-e-a-c#). Feleverket S141.

07. POLSDANS ETTER JOHAN SMISETH

Unni Bokasasp sings a *polsdans* after Johan Smiseth (1909–1993) from Virumdalen in Sunndal, Nordmøre. Johan Smiseth grew up surrounded by folk music and often sang while he worked. He could dance, but did not sing very often for dancers.

08. SYNNAVINDEN ETTER SIVERT AASEBØ

Jorun Marie Kvernberg learned this tune from a recording of Sivert Aasebø (1890–1966) from Folkestad in Volda, Sunnmøre. He had a distinctively bouncy playing style, and he varied constantly. On this recording Jorun Marie has tried to simulate the wealth of variations in his playing by playing the various themes in many different ways. Also, the tune often breaks with the triple metre *springar* rhythm, which makes it exciting and challenging to dance to. Feleverket S66

09. SPRINGDANS ETTER PETER L. RYPDAL

Jorun Marie Kvernberg plays a *springar* after her grandfather, Peter L. Rypdal (1909–1988), who was from Tresfjord in Romsdal. He learned to play from his grandfather, Jakob L. Kjersem (1862–1944), who was a fiddler and a regiment musician, and an important source for folk music collector Arne Bjørndal. Peter L. Rypdal played clarinet and cello in addition to the fiddle, and was both a tradition bearer and a tune composer. He was particularly well-known for his bridal marches. He was also passionate about classical music. He played in a string quartet and was involved in establishing a symphony orchestra in Vestnes and Tresfjord during the period between 1949 and 1964. He was also involved in founding *Romsdal Spelemannslag* (Romsdal Fiddlers' Association), one of the oldest fiddlers' associations in the country, in 1936. Feleverket S85b.

10. TRE HALLINGAR FRÅ ROMSDAL

The *balling* tunes in Romsdal are often short, which may indicate that they are very old. Britt Elise Skram and Jorun Marie Kvernberg have combined three of them: Britt Elise plays the first tune, Jorun Marie follows, and in the third tune they meet as an ensemble.

1. Halling frå Romsdal etter Jakob L. Kjersem (1862–1944).
2. Halling etter Peter L. Rypdal (1909–1988). Feleverket H11a
3. Halling etter Peter L. Rypdal (1909–1988), played on *trollstilt* fiddle tuning (a-e-a-c#). Feleverket H24

11. PÅLSDANS ETTER SIVERT AASEBØ

Jorun Marie Kvernberg plays another *springar* after the playing of Sivert Aasebø (1890–1966) from Volda. Sivert Aasebø said that fiddler Nils Røv (1898–1979) played this tune a great deal, and that he played with the fiddle in his right hand. According to Aasebø, the designation *pålsdans* is the same as *springar*. The tune is a variant of the tune “Gamalpottbutullen” (or “Storpottbutullen”) and is related to the “hurv” tunes which are found in Sør-Trøndelag and Nord-Østerdal, as well as in Sweden. Feleverket S6h

12. HALLING NR. 47

Ingunn Linge Valdal plays *balling* no. 47 from the Jøsvold collection from Stordal, Sunnmøre. We are unsure of the source for this tune, but Peter Jøsvold (1865–1953) transcribed tunes after local fiddlers such as Knut Støle (1845–1937), Johannes Holt (1834–1916), Ole Vidhammer (1844–1904), and Peder Holt. *Ferdafolk* plays a particularly large number tunes in tradition after Støle (d. 1937), often in forms from Jens Synnes. During the 1860s *Støle-Knut* was living on a farm in Vaksvika next to where Knut Ivar Bøe lives today. He was often held to be the best fiddler in Stordal.

13. POLSDANS ETTER HARALD HALTVIK

Gro Kjelleberg Solli sings a *polsdans* after a recording of Harald Haltvik (1889–1984). *Storsvarten* and *Tore drykkjin mann* are after Magnhild Havdal Almhjell (1894–1985).

*Storsvarten va ein fullbra mann, fasta'nn sat e sorgjen.
Smaka det gjord'n nå alder det grann, brødmola'nn låg e korgjen.
Døtre det ba'n nå fire å fem, mora bo ått nå alla dem.
Mora va ei dame, døtrinn utav same.*

*Tore, han va ein drykkjin mann, slo'n ein skrall i bordet.
Kjerringa opp frå rokkja sprang, spor ette' kva'n Tore gjorde.
Galinn ha e vårre, vær' vil e bli. Slik ha e vårre beile mi tid.
Slik vil e bli te' endes, slik vil e bli te' endes.*

14. HALLING ETTER OLAV P. HJELVIK

Britt Elise Skram plays a *balling* after Olav P. Hjelvik (1920–) from Hjelvika/Vestnes, Romsdal. Olav P. Hjelvik is a fiddler and a composer, and was the musical director of *Spelemannslaget Dâm og Drag* (Dâm og Drag Fiddlers' Association) for many years. He was awarded the King's Medal of Merit for his work with folk music. Feleverket H21C.

15. GAMMELSAGJIN ETTER LEIF HALSE

Torgeir Leivdal and Øystein Sandbukt play “Gammelsagjin” after a recording of Leif Halse (1896–1984) from Todalen in Nordmøre. Leif Halse learned the tune in tradition after fiddler Nils Andersson Sagjen, who moved from Avdem in Lesja to the Sagja farm in Todalen before the 1800s. He played this *polsdans* particularly well, and it was therefore named after him. Nils Andersson Sagjen was Hallvard Ørsal's great-grandfather on his mother's side. Feleverket S122a.

**16. SPINN, SPINN KJÆRE DATTEREN MIN,
POLSDANS ETTER MARIT LYSTER HINDHAMMER**

Gro Kjelleberg Solli, Unni Boksasp, Torgeir Leivdal, and Øystein Sandbukt, who make up the group *Bram i blått*, play “Spinn, spinn kjære datteren min” after Marit Lyster Hindhammer (1864–1945) from Rød in Romsdal. Marit was a good singer and had a good memory for tunes.

*Spinn, spinn kjære datteren min,
i morgo så kjem 'n friaren din.
Og jenta bo spann, så tåran dem rann,
men ingen friar kom fram.*

Nr. 4 – Ein Spelemann, ein toneskatt. Rolf Hindhammer.

17. SPRINGDANS ETTER GUSTAV KORSNES FRÅ TAFJORD

Ingunn Linge Valdal and Knut Ivar Bøe play a *springdans* after Gustav Korsnes from Tafjord in Sunnmøre. Tafjord has had a great deal of contact with Skjåk and Lom, and Hans Strøm (1726–1797) describes a rich music community in the book *Søndmørs beskrivelse* from around 1760. This *springdans* can be found in several variants throughout Norway.

18. KNEPPEN, EIN SPRINGAR AV JENS SYNNES

Ingunn Linge Valdal and Knut Ivar Bøe play the *springar* “Kneppen”, composed by Jens Synnes (1910–1987) from Ørskog, Sunnmøre. Jens Synnes was a virtuosic fiddler and mastered the traditional tunes to the fullest. He was also a natural first violinist in an orchestra context. This surplus energy has always inspired *Ferdafolk*, which perhaps shines through here? Jens Synnes directed a fiddlers’ association, a choir, and an orchestra, but his many elegant and often difficult compositions remain as a particularly special memorial to him. In 2010 a booklet of tunes composed by Jens Synnes was published in conjunction with the centenary of his birth.

INGUNN LINGE VALDAL

Born in 1973 and is from Valldal in Sunnmøre. Ingunn has been working as a freelance musician since 2000 and has toured both at home and abroad with Knut Ivar Bøe in the duo *Ferdafolk*. She is currently musical director of *Valldal spelemannslag* (Valldal Fiddlers' Association), and works as a fiddle teacher at Norddal Culture School. She studied folk music at Telemark University College, and plays fiddle, Hardanger fiddle, and sings.

JORUN MARIE KVERNBORG

Born in 1979. She is from Fræna in Romsdal, and currently lives in Volda. She works as a full-time freelance musician with fiddle and Hardanger fiddle as her main instruments. In addition, she also sings and plays zither. She learned her first tunes from her mother, Liv Rypdal Kvernberg (1947–), and studied folk music at the Norwegian Academy of Music from 1999 to 2003. Jorun Marie plays contemporary folk music in groups such as *Tindra*, *Majorstuen*, *Unni Bokas Ensemble*, and in a duo with *Gabriel Fliflet*, and traditional folk music in a duo with *Øyvind Sandum* and as a soloist. Jorun Marie was Head of the Folk Music Archive for Møre og Romsdal from 2009 to 2011/12.

KNUT IVAR BØE

Born in 1967 and is from Vaksvik in Sunnmøre. Knut Ivar is a sought-after accordionist, studio musician, and course instructor. Today he is an accordion teacher at Vestnes Culture School, but is/has also been affiliated with *Møremusikarane* and Concerts Norway. He and Ingunn Linge Valdal form the traditional music duo *Ferdafolk*.

BRITT ELISE SKRAM

Born in 1979 and is from Tomrefjord in Romsdal. She works as a freelance folk musician and as a folk music teacher at the Culture School with fiddle as her main instrument. Britt Elise learned to play fiddle from Olav P. Hjelvik (1920–), and studied at the Norwegian Academy of Music from 1999 to 2003 under teachers such as Sven Nyhus and Per Sæmund Bjørkum. She has succeeded Hjelvik as musical director of *Spelemannslaget Dâm og Drag*. She is a popular dance fiddler, and is active both as a soloist and in the groups *Werner Barth*, *Vangsgutane*, *Øresus*, and *Kystfolket*.

UNNI BOKSASP

Born in 1972 and is from Tingvoll in Nordmøre. Today she resides in Tinn in Telemark. Unni is a folk singer and is a graduate of the Royal Academy of Music in Stockholm and Telemark University College, Rauland. She has also studied under several of the most important tradition bearers in Norway and Sweden. She is a full-time musician, and works both as a soloist, a pedagogue, a course instructor, and is a member of the groups *Brann i blått* and *Unni Boksasp Ensemble*.

ØYSTEIN SANDBUKT

Born in 1969 and is from Ålvundeid in Nordmøre. He plays solo acoustic guitar, an instrument which is not very widespread in Scandinavian folk music. Øystein has a master's degree in Traditional Arts from Telemark University College, where he worked on improvisations over tunes after Erik Almhjell from Sunndal. Øystein is employed by *Møremusikarordninga*, through which he is a member of the group *Fjord og Fjell*. He also plays in the groups *Brann i blått*, *Sturla Eide band*, *Laila Trvum band*, in a duo with *Peter Hedlund*, and as a soloist.

GRO KJELLEBERG SOLLI

Born in 1973 and is from Angvik in Nordmøre. At present, she resides in Os in Østerdalen. She is currently working as a song teacher at Os Culture School and as a freelance folk musician. She has specialized in folk song from Nordmøre, and is an active course instructor as well as a performer in the group *Brann i blått*. Gro studied folk music and music pedagogy at Telemark University College and the Norwegian Academy of Music.

TORGEIR LEIVDAL

Born in 1970 and is from Gjemnes in Nordmøre. He is currently living in Surnadal. He began playing fiddle in music school, and played classical music at the same time as his interest in folk music was cultivated by many visits to local fiddlers, *kappleik* (competition) experiences, and summer courses. In later years he has been particularly interested in the playing of Trygve Ørsal, Leif Halse, and John Røen. Torgeir plays in the group *Brann i Blått* and works as a traditional craftsman.

THE FOLK MUSIC ARCHIVE FOR MØRE OG ROMSDAL

The Folk Music Archive for Møre og Romsdal (FAMR) collects and archives audio and video recordings of contemporary and past performers of folk music and folk dance, and collects transcriptions, photographs, oral and written traditions, and literature concerning folk music in Møre og Romsdal.

The archive is an important service agency. Students, active folk musicians, and other interested parties can receive copies of audio recordings, video recordings, and transcriptions for study purposes, or receive guidance and help with assignments. The archive initiates actions to promote interest in folk music through lectures, concerts, seminars, publications, etc.

The Folk Music Archive for Møre og Romsdal is an establishment with links to five institutions: Møre og Romsdal County Administration, Volda University College, Møreforskning Volda, Møre og Romsdal Folkemusikklag, and Noregs Ungdomslag i Møre og Romsdal. The tasks of the archive are:

- to collect and preserve folk music and folk dance in all of their forms of expression
- to make folk music and folk dance available for all interested parties
- to promote the use of folk music and folk dance
- to collect and make available information about folk music and folk dance milieus, traditions, and tradition bearers
- to create new knowledge about folk music and folk dance, particularly folk music and dance in Møre og Romsdal

The CD project *Syngjaren* was coordinated by Anna Liv Skjelten Gjendem, Head of the Folk Music Archive for Møre og Romsdal.

Recorded by: Ocean Sound Recordings in Giske
Sound technician: Henning Vatne Svoren
Mixing and mastering: Henning Vatne Svoren
Producer: Britt Pernille Frøholm
Graphic design: Rune Mortensen
Photography: Marius Beck Dahle
Photo of Trollstigen: Shutterstock
Production: The Folk Music Archive for Møre og Romsdal
Practical facilitation: Anna Liv Skjelten Gjendem
Publisher: Heilo
English translation: Laura Ellestad

THE PRODUCTION HAS RECEIVED SUPPORT FROM

- Møre og Romsdal County Administration
- Arts Council Norway
- Sparebanken Møre
- Margit og Morten Parelius' minnefond
- Romsdal Ungdomssamlag

THANK YOU TO

All of our sources

Everyone who has been involved in contributing material to the archive.

All of the founders and employees at the Folk Music Archive over the years:

Jostein Fet, Berit Hatlestad, Frode Birkeland, Erling Flem, and Jorun Marie Kvernberg.

Long standing chairman of the board Jon Tvinnereim.

The musicians

